

I. gimnazija v Celju
Kajuhova 2, 3000 Celje

***PRIIMEK – NEMA PRIČA
ČLOVEKOVE SEDANJOSTI
IN PRETEKLOSTI***

MENTOR:

dr. Anton Šepetavc, prof. frj in slj.

AVTORICE:

Manja Topličanec, 2. g

Nikita Privšek, 2. g

Patricija Gračner, 2. g

Mestna občina Celje, Mladi za Celje
Celje, 2010

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	1
1.1. Hipoteze.....	2
1.2. Opis raziskovalnih metod	3
1.3. Metoda dela z viri in literaturo	3
1.4. Metoda anketiranja	3
1.5. Metoda obdelave podatkov.....	3
1.6. Potek raziskovalnega dela	3
2. PREDSTAVITEV REZULTATOV.....	4
2.1. Razvrstitev priimkov	4
2.1.1. Prva skupina: ROJSTNA IMENA	4
2.1.2. Druga skupina: KRAJEVNA IMENA	5
2.1.3. Tretja skupina: STAN IN POKLIC.....	6
2.1.4. Četrta skupina: OSEBNE LASTNOSTI IN VZDEVKI	7
2.1.5. Peta skupina: ŽIVALI	8
2.1.6. Šesta skupina: NESLOVENSKE PRIIMKE	9
2.1.7. NERAZVRŠČENE PRIIMKE	10
3. OPIS RAZISKOVALNIH REZULTATOV	11
3.1. Anketa.....	11
3.2. Analiza raziskovalnih rezultatov	12
DISKUSIJA.....	18
4. ZANIMIVOSTI.....	19
4.1. Najpogostejši priimki v Sloveniji	19
4.2. Najpogostejši priimki po regijah	19
4.2.1. Pomurska regija.....	19
4.2.2. Podravska	20
4.2.3. Koroška	20
4.2.4. Savinjska	20
4.2.5. Zasavska	20
4.2.6. Spodnjeposavska	20
4.2.7. Jugovzhodna Slovenija.....	21
4.2.8. Osrednjeslovenska.....	21
4.2.9. Gorenjska	21
4.2.10. Notranjsko-Kraška.....	21
4.2.11. Goriška.....	22
4.2.12. Obalno-Kraška.....	22

4.3. Psevdonimi	22
4.4. Dvojni priimki	23
4.5. Razlaga nekaterih zanimivih priimkov	23
5. ZAKLJUČEK.....	25
VIRI.....	26
Spletni viri	26
Literatura	26
Viri slik.....	26

KAZALO SLIK

Slika 1: Adam in Eva	1
Slika 2: Benetke	1
Slika 3: Stara kmečka hiša	2
Slika 4: Graf 1	12
Slika 4: Graf 1	12
Slika 5: Graf 2	13
Slika 6: Graf 3	13
Slika 6: Graf 3	13
Slika 7: Graf 4	14
Slika 7: Graf 4	14
Slika 8: Graf 5	15
Slika 9: Graf 6	15
Slika 11: Graf 8	17
Slika 12: Pomurska.....	19
Slika 13: Podravska.....	20
Slika 14: Koroška	20
Slika 15: Savinjska	20
Slika 16: Zasavska.....	20
Slika 17: Spodnjeposavska.....	20
Slika 18: Jugovzhodna	21
Slika 19: Osrednjeslovenska	21
Slika 20: Gorenška	21
Slika 21: Notranjsko Kraška	21
Slika 22: Goriška	22
Slika 23: Obalno Kraška	22

KAZALO TABEL

Tabela 1: Priimki po rojstnih imenih.....	4
Tabela 2: Priimki po krajevnih imenih.....	5
Tabela 3: Priimki po stanu in poklicu	6
Tabela 4: Priimki po osebnih lastnostih in vzdevkih	7
Tabela 5: Priimki po živalih	8
Tabela 6: Neslovenski priimki	9
Tabela 7: Nerazvrščeni priimki	10
Tabela 8: Spol.....	12

Tabela 9: Letnik šolanja	12
Tabela 10: Po kom si dobil/a priimek?.....	13
Tabela 11: Dvojni priimek	14
Tabela 12: Izvor priimka	14
Tabela 13: Nastanek priimkov	15
Tabela 14: Sprememba priimka	16
Tabela 15: Enaki priimki	16
Tabela 16: Najzanimivejši priimki	17
Tabela 17: Pomurska regija.....	19
Tabela 18: Podravska regija	20
Tabela 19: Koroška regija	20
Tabela 20: Savinjska regija	20
Tabela 21: Zasavska regija	20
Tabela 22: Spodnjeposavska regija	20
Tabela 23: Jugovzhodna Slovenija.....	21
Tabela 24: Osrednjeslovenska regija.....	21
Tabela 25: Gorenjska regija	21
Tabela 26: Notranjsko-Kraška regija	21
Tabela 27: Goriška regija	22
Tabela 28: Obalno-Kraška regija	22

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo našemu mentorju, ki nam je dal idejo za raziskovalno nalogo, nas zanjo navdušil in nas s strokovnimi nasveti usmerjal pri raziskovanju in pisanju.

Zahvalile bi se tudi vsem anketiranim, ki so z dobro voljo izpolnili naš vprašalnik in nam tako pomagali pri raziskovanju.

Prav tako pa zahvala velja tudi šolskemu tajništvu, ki nam je priskrbelo vse potrebne podatke.

Seveda pa je prav, da se na koncu zahvalimo še našim staršem, ki so z veseljem in odobravanjem sprejeli novico o našem raziskovalnem delu in nas pri tem bodrili in podpirali.

Raziskovalke Manja, Nikita in Patricija

POVZETEK

V civiliziranem svetu zanesljivo ni človeka, ki bi ob svojem osebnem ne imel tudi svojega priimka, torej rodbinskega/sorodstvenega imena. To se nam zdi nekaj tako običajnega, da se ob vsakodnevnem srečevanju s takšnimi in drugačnimi priimki niti ne vprašamo več, češ, od kod pa ta priimek, od kod izvira, kaj pomeni ...

Pa so to vprašanja, ki so zelo zanimiva, saj v iskanju odgovorov nujno moramo poseči v zgodovino in jezikoslovje. Zgodovino zato, ker priimki niso od nekdaj in kar tako, ampak imajo svoje začetke, vzroke in smisel, v jezikoslovje (etimologijo, onomastiko in besedotvorje) pa zato, ker marsikdaj le s temeljito razčlemba lahko ugotovimo, kakšno je pomensko ozadje tega ali onega priimka. Upale bi si reči, da je tako raziskovanje podobno arheološkemu delu: sicer se tudi na površini kdaj kaj najde, a za pravo najdbo, za pravo raziskovalno veselje in slast, je treba vendarle kopati. Počasi in previdno. Vmes pa se učiti, sintetično-analitično razmišljati, povezovati pojme in prepoznavati sistem.

Zato si ne domišljamo, da bi pri tej starosti in izobrazbi, kot jo trenutno imamo, bile sposobne sistemsko razvrstiti in jezikoslovno razvozlati katerikoli priimek na Slovenskem. Trudile pa smo se, da bi jih za raziskovalni začetek čim več. In tudi to je nekaj.

Kako se je rodila ideja in kako izoblikovala tema naše raziskovalne naloge? Nekega lepega dne smo se pri pouku slovenščine pogovarjali o slovenskem pesniku Prešernu. Pa nas je profesor vprašal: »Ali sploh veste, kaj pomeni priimek Prešeren?« Malce smo bile začudene, saj smo takrat sploh prvič pomislile, da ima ta vsem tako znani priimek kakšen konkreten pomen. Po profesorjevi zanimivi razlagi, da so človeka prešerne volje včasih preprosto poimenovali kar Prešeren in da se je njegov pesniški tekmeč Koseski v resnici pisal Vesel, nas je izvor priimkov začel iskreno zanimati. Začele smo se spraševati, od kod pa so naši priimki pa priimki naših sošolcev, znancev, prijateljev ... Tako se je začela oblikovati tema naše raziskovalne naloge.

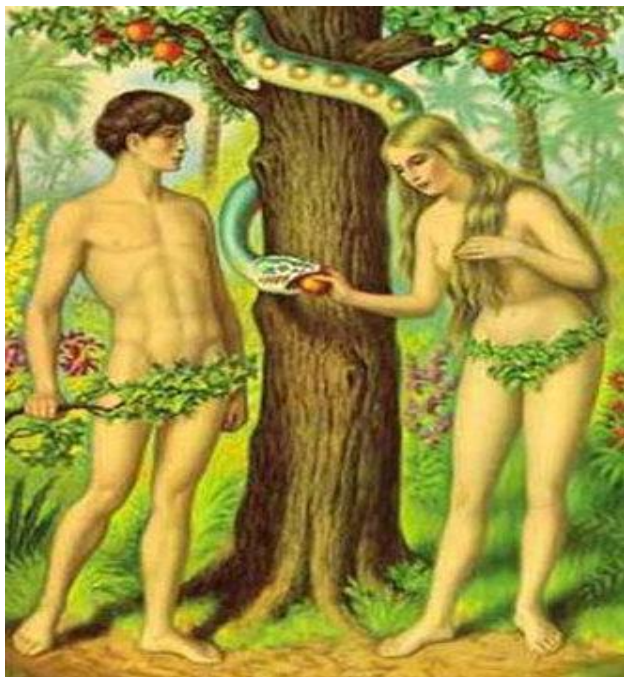
V naslednjem tednu ali dveh smo prebrale vrsto internetnih člankov o izvoru priimkov. Tema nam je bila vedno bolj všeč, zato smo obiskale še knjižnico, kjer smo prav tako našle veliko uporabne literature. Najprej smo torej uporabile metodo dela z viri in literaturo. Nato pa nas je zanimalo še, kaj dijaki naše šole vedo o priimkih in njihovem izvoru. Zato smo uporabile še metodo anketiranja.

Rezultati, pridobljeni z anketiranjem, so nas pripeljali do zanimivih dognanj. Ugotovile smo namreč, da večina dijakov sploh ne pozna izvora svojega priimka in da tudi o priimkih nasploh ne vedo kaj dosti. Sklepamo torej, da ljudje ne posvetijo kaj dosti pozornosti svojim priimkom in se ne ukvarjajo z njihovim izvorom in pomenom. Sprejemajo jih bolj površno in površinsko.

Naša raziskovalna naloga je potemtakem skromen, a zavzet in iskren prispevek k drugačnemu dojemanju in vrednotenju priimkov, ki so zares nema priča naše sedanjosti in preteklosti. Če jih raziskujemo, spregovorijo. In veliko povedo.

1. UVOD

Nomen est omen. Ime pove vse. Vsaj tako pravi stari latinski rek. Pa je to res?

Slika 1: Adam in Eva

Osebno ime je staro kot človek, že Adam in Eva sta imela ime. Kmalu so nastali vzdevki, dodatna imena – etnična in krajevna (po sistemu: ta pa ta + od kod). A imena in dodatna imena so s posameznikom umrla. Država je težko razločevala in zasledovala dediče, da bi plačali davke. Zato so že v 11. stoletju najprej v Beneški republiki uvedli priimke.

Ti so postali dedni, kakor tudi davki. Tako si je država zagotovila prihodke in je lahko razločevala med denimo dvajsetimi Janezi ali petnajstimi Franci, ki so živeli sočasno. Na začetku so priimke dobivali le plemiči, katerim so k osebnemu imenu dodali kraj prebivanja, npr. Leonardo da Vinci.

Sčasoma so tudi ljudje iz nižjih slojev dobili priimke, ki so bili v izvoru vezani na delo, ki so ga ljudje opravljali (Kuhar, Kmet, Trubar, Logar, Ribič), na značajske in videzne poteze (Raztresen, Glavač, Šepec/Krumpak) ali pa na ledinske značilnosti posestev (Dolinšek, Kotnik, Kamnikar, Podbregar, Ostrovihar, Smrekar). Ti priimki so postali dokaj stalni in so se včasih še stoletja držali hiše ali kmetije, ne pa samo oseb, ki so jo na tak ali drugačen način zapustile. Torej se v našem priimku zrcali naša osebna, družinska, plemenska in družbena zgodovina. Priimki so v Sloveniji začeli nastajati šele v 13. stoletju. V davnih časih so ljudje namreč živeli v majhnih naseljih, zato priimki niso bili potrebni; zadostovala so le imena. Kmalu pa so se mesta začela večati, zato so morali uvesti priimke. Ti so na Slovenskem nastali z dodajanjem bodisi poklica ali imena prebivališča bodisi iz osebnih imen, včasih pa po slovanskem zgledu tudi z dodajanjem očetovega imena in izpeljavo (npr. Peter, Petrič).

Slika 2: Benetke

Ljudje so bili zaradi svojih dejanj ali osebnih značilnosti pogosto poimenovani tudi z imeni iz narave in imeni živali (Medved, Jazbec, Polh, Muha). V srednjem veku so ljudi radi poimenovali tudi po dejanjih (Vasilij Ubijalec, Marija Krvava, Ivan Grozni, Viljem Osvajalec, Karel Kladiivo), po načinu vladanja (Janez Brez Dežele, Karel Veliki, Viljem Friderik Kmetovalec), po osebnostnih značilnostih vladarjev (Albert Zapravljivi, Boleslav Sramežljivi,

Harold Zajčjenogi, Pipin Mali, Rihard Levjesrčni), po krstnih imenih (Petar Petrović, Nemanja Nemanjić), po krajih, od koder so prihajali (Margareta Norveška, Friderik Štajerski).

Slika 3: Stara kmečka hiša

Priimki so torej imeli pomembno vlogo že v davnih časih, saj so z njimi razločevali ljudi z enakim imenom, lažje so iskali dediče in od njih terjali dajatve. Prav tako pa so imeli vlogo v socialnem smislu, saj so bili nekakšen statusni simbol – družbeno najbolj brezpravni prebivalci, kot so berači in hlapci, so priimke dobili najpozneje. Znano pa je tudi, da so si Romi na Slovenskem priimke – podobno kot temnopolti sužnji v Ameriki – »izposodili« od tega ali onega ugledneža v svojem okolju, zato mnogi ne nosijo več samo svojih »plemenskih« priimkov (Horvat, Šarkezi, Baranja, Brajdič), pač pa tudi Koprivšek, Miler, Pestner ...

Priimki so v današnjem času nekaj samoumevnega, imamo jih vsi; od brezdomcev do najbolj premožnih ljudi na svetu. Zdi se, da jim prav zato ne posvečamo tiste pozornosti, ki bi si jo nedvomno zaslužili. Zato smo se odločile raziskati to zanimivo in marsikdaj skrivnostno temo in predstaviti zgodovino posameznih priimkov, njihov pomen ter razvrščenost glede na njihovo etimologijo. Dodale bomo še zanimivosti glede števila posameznih priimkov v Sloveniji. Priimki, ki smo jih uporabile v naši raziskavi, se nanašajo na dijake naše gimnazije.

1.1. Hipoteze

Preden nadaljujemo z raziskovalno nalogo, moramo tudi me, kot vsak drugi raziskovalec, postaviti nekaj hipotez, ki so ključni del raziskave:

1. Večina priimkov naše šole je slovenskih.
2. Tudi priimki iz naše šole sodijo na lestvico najpogostejših priimkov v Sloveniji.
3. Prevladujejo priimki, izpeljani iz osebnih/rojtstnih imen.
4. Vseh priimkov naše šole ni mogoče razvrstiti v šest osnovnih skupin.
5. Vsi anketirani dijaki poznajo izvor svojega priimka.
6. Večina anketiranih dijakov ne bi spremenila svojega prvotnega priimka.

1.2. Opis raziskovalnih metod

Pri raziskovalnem delu smo poskušale uporabiti čim več različnih metod dela, uporabile pa smo naslednje metode dela:

- metodo dela z viri in literaturo,
- metodo z anketiranjem,
- metodo obdelave podatkov.

1.3. Metoda dela z viri in literaturo

Iskanje in uporaba obstoječih virov in literature je osnova vsakega raziskovalnega dela. Pri naši nalogi smo potrebovale literaturo za razvrstitev in razlago priimkov, ki smo jih proučevale. Večino literature smo našle v Osrednji knjižnici Celje in v knjižnici v Šentjurju ter na internetnih straneh. Viri pri našem delu so bili vezani predvsem na tisti del naloge, ki se ukvarja z razlago priimkov.

1.4. Metoda anketiranja

Z metodo anketiranja smo dobile podatke neposredno od dijakov naše šole, in sicer smo anketirale dijake od 1. do 4. letnika. Pridobljeni podatki so nam dali osnovni vpogled v stanje priimkov, in to ne zgolj na šolski, ampak tudi na širši ravni. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz desetih vprašanj zaprtega in odprtega tipa. Večina anketirancev je vprašalnik reševala resno, kljub temu pa smo morale nekaj vprašalnikov izločiti.

1.5. Metoda obdelave podatkov

Vse anketne vprašalnike smo pregledale in odgovore nato analizirale ter izdelale tabele in grafe. Pri tem smo uporabile programa Microsoft Word in Microsoft Excel. Slike smo pridobile z interneta in jih uporabile v nalogi.

1.6. Potek raziskovalnega dela

Najprej smo se odpravile k našemu mentorju, ki nam je pojasnil, kaj naj bi naloga obsegala ter nam razložil nekaj zanimivih primerov. Tako smo dobile temeljno predstavo o tem, kaj sploh narediti. Nato smo odšle v knjižnico in poiskale kar nekaj strokovnega gradiva s to tematiko; prebrale in naštudirale smo ga in si tako pridobile primerno teoretično podlago za nadaljnje raziskovanje. Po seznam dijakov naše šole smo odšle v tajništvo, kjer so nam priskrbeli vse potrebne podatke. S pomočjo gradiva, ki smo ga našle v knjižnici in na spletnih straneh, smo lahko priimke razvrstile v tipične skupine. Potem smo uporabile še metodo anketiranja in anketirale posamezni razred iz vsakega letnika naše šole. Dobljene podatke smo nato analizirale s pomočjo različnih grafov. Na internetu pa smo prav tako našle nekaj zanimivih podatkov, ki smo jih nato primerjale s podatki iz naše šole.

2. PREDSTAVITEV REZULTATOV

2.1. Razvrstitev priimkov

V raziskovalni nalogi smo analizirale več kot 1000 priimkov dijakov naše šole. Vse priimke smo razvrstile v 7 osnovnih skupin (k šestim osnovnim smo dodale še sedmo – nerazvrščene priimke; tiste torej, ki jih nismo znale toliko etimološko raziskati, da bi jih lahko uvrstile v eno od skupin). Vendar pa tudi sicer vsi priimki niso vedno čisto ustrezni le eni skupini, pogosto se zgodi, da jih lahko pripišemo tej ali oni (npr. Nemeč – ali gre za poreklo ali lastnost človeka?). Pri razvrščanju priimkov smo si pomagale z raznovrstno literaturo iz knjižnice in z nasveti mentorja.

2.1.1. Prva skupina: ROJSTNA IMENA

Na Slovenskem so ti priimki zelo pogosti. Priimki te skupine se navezujejo na osebno/rojstno ime človeka, npr. Klemen – Klemenc – Klemenčič. Poznamo kar nekaj priimkov, ki so se ohranili v osnovni, nespremenjeni obliki – kot osebno ime prednika (Klemen, Franc, Gabrijel, Štefan).

Mnoga imena pa se vendarle niso uveljavila v tej obliki, ampak le kot izpeljanke. Tako denimo ne obstaja priimek Bojan, pač pa le Bojanič, Bojanc, Bojko ... Prav to velja tudi za imena Stojan, Peter, Vladimir, Konrad, Luka, Matej, Matevž, Matija ... Pogosto gre pri izpeljevanju iz osebnih imen za manjšalnice s pripono – ič, v smislu majhen oz. sin, kot je to značilno tudi za druge slovanske jezike. Taki priimki so izpeljani bodisi iz moških (Matevž – Matevžič) bodisi ženskih imen (Barbara – Barbarič).

Tabela 1: Priimki po rojstnih imenih

Rojstna imena		
Anderlič	Jurkošek	Perc
Andrenšek	Jeromel	Perčič
Andrinek	Jonak	Pavlina
Androjna	Cenc	Pavlovič
Anžel	Božič	Peršič
Benčina	Božnik	Pertinač
Bojanc	Kerin	Romih
Dezire	Kocijan	Simončič
Ernestl	Kolman	Smiljan
Felicijan	Lampret	Štefančič
Gabrilo	Lavrič	Štefanič
Ivanuša	Jerman	Tojnko
Jakob	Ludvig	Tomažič
Jakopič	Matko	Valant
Jan	Martinšek	Valenčak
Janc	Mihevc	Zorko
Jančič	Pavlica	Vidak
Jančigaj	Pavlič	Živko
	Pavlin	

Jurak		
Juričič		
Jurko		

2.1.2. Druga skupina: KRAJEVNA IMENA

Priimki iz te skupine so povezani z različnimi kraji bivanja in lastnostmi ter značilnostmi tega kraja.

Hrvaško poreklo prednikov na primer kažejo priimki Hrovatin, Hrvatič/Hrovatič, Hrovat, Crobath. Priimkov, ki izpričujejo deželno/pokrajinsko ali narodno pripadnost, je na Slovenskem cela vrsta in mnogi med njimi so tudi zelo pogosti (Čeh, Krašovec, Kranjc, Korošec, Bošnjak/Vošnjak). Niso redki priimki, ki samo ponavljajo ime samega kraja, od koder je človek prišel. V literaturi tako zasledimo priimek Kopriva, ki ga je prišlek dobil po svojem rodnem kraju (Kopriva na Krasu), in ne morda zaradi svoje značajске ostrine. Izpeljanih priimkov te vrste ni malo (npr. Skorno – Skornšek, Izlake – Izlakar, Šmartno – Šmarčan).

Tabela 2: Priimki po krajevnih imenih

Krajevna imena		
Banovšek	Gaber	Polajžar
Bošnjak	Gaberšek	Podgoršek
Beškovnik	Gabršček	Podkrižnik
Brezinščak	Cestnik	Podpečan
Breznik	Grm	Podvršnik
Brezovnik	Drnovšek	Polak
Brišnik	Derča	Poljak
Celinšek	Dobnik	Potočnik
Cerovšek	Brunšek	Prevolšek
Čater	Bregar	Preložnik
Čehovin	Brdnik	Pustoslemšek
Čretnik	Bezgovšek	Rakovnik
Deželak	Babnik	Razboršek
Dolenc	Borovnik	Razgor
Dolenšek	Brečko	Rovan
Gorenjak	Dobravec	Razgoršek
Gračner	Jeršič	Rečnik
Grad	Jug	Rovšnik
Horvat	Jurģec	Robnik
Horvatič	Klančnik	Remic
Hrastnik	Koprivnik	Rozman
Hrastovec	Korošec	Slatenšek
Hrovat	Kotnik	Slomšek
Hribernik	Kotošek	Smrečnik
Hriberšek	Kozinc	Strmšek
Hribar	Krajnc	Strniša
Javornik	Krajnik	Sotošek
Javernik	Krašek	Štor
Jamšek	Karničnik	Topličanec
Kastelic	Kolšek	Tratnik

Grobelšek	Lah	Terglav
Grabnar	Lozej	Turk
Gošnjak	Leban	Velenšek
Gošnik	Maligoj	Vodišek
Jezernik	Mlakar	Vodovnik
Ježovnik	Močnik	Vogrinc
Germovšek	Navodnik	Vrbovšek
Zalokar	Obrovnik	Vrhunc
Založnik	Nemec	Zabukovšek
Zdolšek	Pečovnik	Zadravec
	Planinšek	Zagorc
	Planovšek	Zagoričnik
	Podbregar	Zahrastnik
	Gačner	Cigoj

2.1.3. Tretja skupina: STAN IN POKLIC

V to skupino sodijo priimki, ki imajo kakršnokoli povezavo z delom, ki ga je prednik tega ali onega človeka v preteklosti opravljal. To so bodisi kmečka opravila ali pa obrt in razni drugi poklici.

Primeri za kmečka opravila so denimo Kosec, Zemljak, Kopač, za obrt Košar, Kovač, Lončar, Prelec, Pečar, Pintar, za druge poklice ali funkcije pa Bekar (mesar), Zupan/Zupanc/Zupančič (pogosto tudi pisano z ž, kot npr. Oton Župančič), Vidmar (upravnik cerkvenega posestva), Kosovel (človek, ki vleče koso).

V to skupino spadajo tudi razni nazivi dostojanstvenikov, kot so Cesar, Car, Papež, Kralj, Škof, Duhovnik.

Tabela 3: Priimki po stanu in poklicu

Stan in poklic		
Basle	Kožuh	Plaskan
Bračič	Kišek	Plevnik
Cajner	Kračun	Prelec
Funtek	Krštinč	Privšek
Firm	Kragolnik	Prtenjak
Govc	Kralj	Ratej
Cerar	Kraljič	Ribežl
Cerkvenik	Kramar	Ribič
Cverlin	Kramaršek	Puc
Cesar	Kuhar	Sajovic
Črepinšek	Kejžar	Skutnik
Fijavž	Lavbič	Sodin
Godicelj	Leskovšek	Sirovina
Gojznikar	Likar	Sirše
Golnar	Likovič	Škof
Gostinčar	Lončar	Škoflek
Hlačar	Lončarek	Škornik
Jager	Lupše	Tovornik
Klinar	Mazej	Turnšek
Kmetič	Marcen	Ulaga
Kebe	Malec	Veber
Knez	Mehle	Vrečer

Kolar	Metličar	Vrečko
Kobal	Miler	Vozlič
Kočevar	Mlinar	Zidanšek
Košec	Mlinarič	Zupan
Košenina	Novak	Zupanc
Košir	Ograjšek	Zore
Kovač	Oprešnik	Zupančič
Kovačec	Oštir	Žagar
Kovačič	Orožim	Žičkar
Kožar	Pečnik	Žnidar
Koželj	Pepelnak	Žnidarčič
	Pevec	Žnidarec
	Pilko	
	Pintar	
	Pinter	

2.1.4. Četrta skupina: OSEBNE LASTNOSTI IN VZDEVKI

V to skupino spadajo vsi tisti priimki, ki so na neki način opisali vsakega posameznika, ki se ga se je nato prijel značilen vzdevek, ki je kasneje prešel v priimek.

Primer: Kosmat človek je bodisi Kosmač, Kosmatin, Kosmina, Šetinc, Bradica, Bradač, debel človek Debeljak/Debelak, Debevec/Debec, Širok, Debeljuh, kodrast človek pa Koder, Kodra, Kodrič, Kodrin ...

Tabela 4: Priimki po osebnih lastnostih in vzdevkih

Osebnostne lastnosti in vzdevki		
Arzenšek	Jenič	Janež
Bastl	Hren	Šporin
Bedek	Hohnjec	Počivalšek
Belak	Cencelj	Podobnik
Brenko	Kreča	Petek
Belej	Labohar	Pogorelčnik
Beloglavc	Kamenik	Poklič
Blatnik	Kasnik	Polenik
Bosilj	Kamenšek	Pohole
Burja	Kisovar	Polutnik
Cafuta	Kladnik	Poteko
Cvikl	Kokol	Posedel
Cmok	Konič	Pušnik
Černec	Koleša	Plavčak
Černelč	Koren	Pezdevšek
Černic	Kolenc	Pražen
Černjul	Korenjak	Prijatelj
Četina	Krivec	Pukl
Čerenak	Križnik	Pahovnik
Golič	Kroflič	Razdevšek
Čokl	Kušer	Rojc
Fink	Lesjak	Rednak
Deban	Lovše	Rigelnik
Drame	Leber	Regner
Dežan	Lešnik	Regula
Dečman	Lisec	Repnik

Debeljak	Ljubej	Robida
Drstvenšek	Luskar	Renko
Deršek	Luzar	Samec
Doberšek	Ocepek	Selič
Dremel	Majcen	Skaza
Drobnič	Gačnik	Skočir
Esih	Masnak	Skok
Falnoga	Maslar	Srabotnik
Fideršek	Mercina	Svatina
Gominšek	Moličnik	Slapšak
Glasenčnik	Meža	Slokan
Grajžl	Mirt	Smole
Gobec	Mraz	Sok
Guzej	Mulej	Stoklas
Gros	Munda	Steblovnik
Gorjup	Murgelj	Strahovnik
Grošek	Oblak	Strašek
Juhart	Ocvirk	Stvarnik
Jesenko	Očko	Šipek
Jagodič	Ograjenšek	Šelih
Iskrač	Ojsteršek	Šrot
Guček	Omerzel	Šparaš
Golež	Oset	Šober
Dimec	Ostruh	Tekavc
Čopar	Ošep	Topolšek
Červan	Parežnik	Uranjek
Černoša	Pavčnik	Velikonja
Čepin	Pen	Videc
Cuk	Pestivšek	Videnšek
Cizej	Plahuta	Vrzel
Bremec	Pirnat	Vrisk
Bobek	Plazar	Zamernik
Bobik	Plaznik	Zazijal
		Zebec
		Zlatečan
		Žerjav
		Žgank
		Žilnik
		Žogan
		Žugelj

2.1.5. Peta skupina: ŽIVALI

»Priden kot mravlja«, »Siten kot muha«, »Zvit kot lisjak«, »Hiter kot zajec« ... Prav te primerjave nam pomagajo razumeti, zakaj tako pogosto srečujemo tudi »živalske priimke«, kakršni so Muha, Lisjak, Zajec, Krap, Ščuka, Bober, Golobič, Kravanja, Medved ... Po navedenih primerih je jasno, da so nam živali nekakšni simboli, nekakšna zrcala, v katerih se prepoznavamo.

Tabela 5: Priimki po živalih

Živali	
Bolha	Senica
Jazbec	Sternad
Golob	Racman

Jelen	Rakuša
Jelenko	Medved
Jazbinšek	Medvešek
Gamser	Maček
Jereb	Muhovic
Kozole	Kos
Kozmelj	Kavka
Kukovič	Pišek
	Povh
	Sajko
	Volk
	Žohar

2.1.6. Šesta skupina: NESLOVENSKI PRIIMKI

V to skupino spadajo predvsem priimki srbskega in hrvaškega porekla, v našem šolskem fondu priimkov pa najdemo tudi nekaj primerov nemških in italijanskih priimkov.

Tabela 6: Neslovenski priimki

Neslovenski priimki		
Alif	Malis	Podhraški
Baskera	Malus	Pinosa
Bala	Mičić	Pinoza
Fidler	Majer	Rajh
Firšt	Mijailović	Popovič
Jozić	Mikša	Qualizza
Cvelfer	Milovanović	Rošer
Komerički	Mojović	Reich Pogladič
Kandolf	Mujkanović	Rovere
Kanduti	Myronova	Sendelbah
Kerić	Naraks	Serdoner
Kerstein	Nendl	Smajila
Kraner	Nikšić	Steiner
Kruder	Nunčić	Šalamon
Keser	Pasarič	Šoster
Kramberger	Pavlovič	
Kondić	Penezič	
Kovačević	Marušić	
Lakner	Mayer	
Lazić	Jurov	
Lendero		
Latinovič		
Lugovski		
Madžo		
Mansutti		
Marolt Sonnenschein		

2.1.7. NERAZVRŠČENI PRIIMKI

Vseh priimkov nismo znale razvrstiti v teh 6 skupin, zato smo nekatere izločile in jih razvrstile v svojo, sedmo skupino.

Tabela 7: Nerazvrščeni priimki

Nerazvrščeni priimki		
Artnjak	Lebeničnik	Ramšak
Artel	Lobe	Ratajc
Demšar	Lorger	Rebov
Drofenik	Lubej	Rehar
Ipšek	Malgaj	Rihar
Irgolič	Marolt	Ručigaj
Aplenc	Marovt	Salobir
Aškerc	Melanšek	Sanda
Arlič	Melavc	Sehur
Arh	Mokotar	Senegačnik
Avsec	Mori	Sevčnikar
Bališ	Motoh	Spolenak
Beci	Oprčkal	Stamejčič
Čakš	Papler	Stepišnik
Čonč	Pižorn	Strenčan
Fajs	Povše	Strožer
Ferme	Požlep	Štupan
Fras	Prislan	Šaver
Frece	Pungaršek	Šegota
Gerčer	Pur	Šelekar
Glojek	Kartuš	Šergan
Habe		Šeruga
Hrlec		Šket
Huš		Škoberne
Jemen		Šlander
Kapitler		Šmigoc
Kozmus		Šolinc
Karner		
Kovče		
Kovše		

3. OPIS RAZISKOVALNIH REZULTATOV

3.1. Anketa

Smo dijakinje 2. letnika in delamo raziskovalno nalogo z naslovom *Priimki – nema priča človekove sedanjosti in preteklosti*. Prosimo te, da na vprašanja odgovoriš iskreno in kar se da resno, saj so rezultati za nas zelo pomembni.

Obkroži ustrezen odgovor!

1. Spol: Moški Ženski

2. Letnik šolanja in starost: _____

3. Po kom si dobil/a priimek?
 - a) Po mami
 - b) Po očetu
 - c) Po obeh
 - d) Drugo: _____

4. Ali imaš morda dvojni priimek?
 - a) Da
 - b) Ne

5. Ali bi znal/a z etimološkega vidika razložiti izvor svojega priimka? Npr. Kovač – poklic prednikov, Dolinar – kraj bivanja ...
 - a) Da
 - b) Ne

- Če si obkrožil/a da, navedi izvor! _____

6. Kdaj misliš, da so nastali priimki?
 - a) V prazgodovini
 - b) V srednjem veku
 - c) V 19. stoletjuIn zakaj? _____

7. Ali si želiš spremeniti svoj priimek?
 - a) Da
 - b) NeČe da, zakaj? _____

8. Ali poznaš koga, ki ima takšen priimek kot ti in si nista v sorodu?
 - a) Da
 - b) Ne

9. Navedi priimek, ki se ti zdi najbolj zanimiv! _____

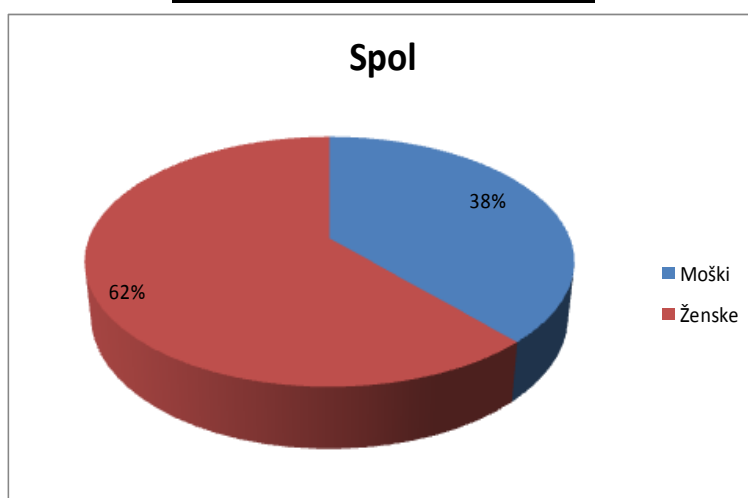
3.2. Analiza raziskovalnih rezultatov

Anketo je reševalo 81 dijakov I. gimnazije v Celju, od prvega do četrtega letnika. Z vprašalnikom smo prišle do podatkov neposredno od dijakov, saj nas je zanimalo, koliko sploh vedo o priimkih in ali morda vedo kaj več o svojem.

1. SPOL ANKETIRANCEV

Tabela 8: Spol

	Število	Odstotki
Moški	31	38
Ženske	50	62
Skupaj	81	100

Slika 5: Graf 1

V anketi je sodelovalo 31 moških, kar znaša 38 %, in 50 žensk, kar je 62 %. To približno ustreza strukturi naše šole po spolu.

2. LETNIK ŠOLANJA IN STAROST

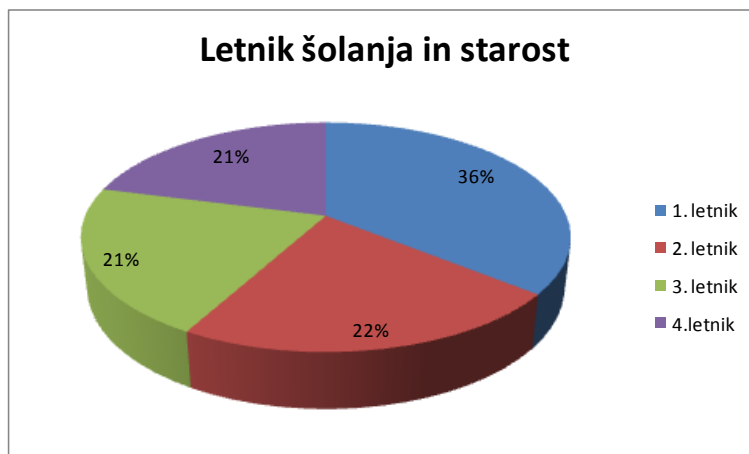
Tabela 9: Letnik šolanja

	Moški	Ženske	Skupaj
1. LETNIK	7	22	29
2. LETNIK	11	7	18
3. LETNIK	4	13	17
4. LETNIK	9	8	17

Anketo je reševalo:

- 29 dijakov iz prvega letnika, kar znaša 36%;
- 18 dijakov iz drugega letnika, kar je 22%;
- 17 dijakov tretjega letnika, torej 21% in
- 17 dijakov četrtega letnika, kar znaša 21%.

S tem smo približno dobile povprečje med anketiranimi dijaki. Anketiranih je bilo večinoma podobno število dijakov vsakega letnika.

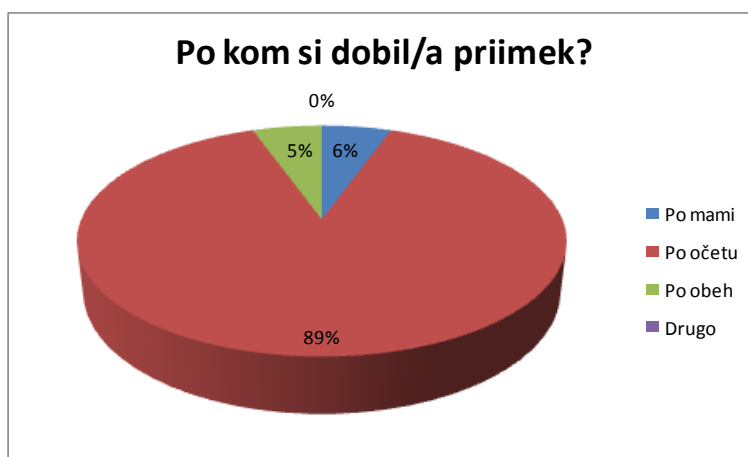
Slika 6: Graf 2

3. PO KOM SI DOBIL/A PRIIMEK?

Dijake smo spraševale, po kom so dobili priimek. Večina jih je priimek dobila po očetu (65 dijakov, 89 %), le 4 dijaki (6 %) so priimek dobili po mami, 4 (5 %) po obeh. Odgovor drugo ni obkrožil nihče.

Tabela 10: Po kom si dobil/a priimek?

	Moški	Ženske	Skupaj
Po očetu	1	3	4
Po mami	27	38	65
Po obeh	3	1	4
Drugo	0	0	0

Slika 8: Graf 3

Iz rezultatov smo lahko razbrale, da v večini primerov zakonskih in nezakonskih zvez, dijaki dobijo priimek po očetu. Kljub tem rezultatom je danes vedno bolj aktualen prevzem priimka po materi.

4. ALI IMAŠ MORDA DVOJNI PRIIMEK?

Na to vprašanje je 79 dijakov (98 %) odgovorilo nikalno in 2 dijaka (2 %) pritrdilno. Čeprav je odstotek dijakov, ki imajo dvojni priimek majhen, se pojavlja vedno več ljudi, ki imajo dvojni priimek. Lahko bi rekli, da to postaja pravi modni hit.

Tabela 11: Dvojni priimek

	Moški	Ženske	Skupaj
DA	1	1	2
NE	30	49	79

Slika 9:Graf 4

5. ALI BI ZNAL/A Z ETIMOLOŠKEGA VIDIKA RAZLOŽITI IZVOR SVOJEGA PRIIMKA?

Pri tem vprašanju je 16 dijakov (20 %) obkrožilo odgovor da in 65 dijakov (80 %) odgovor ne.

Tabela 12: Izvor priimka

	Moški	Ženske	Skupaj
DA	6	10	16
NE	25	40	65

Posledično smo nadaljevale z vprašanjem. Če izvor svojega priimka poznate, ga navedite! (6. vprašanje).

Nekaj dijakov je navedlo izvor svojega priimka, mnogi precej po svoje – kraj (Gorenjak), poklic (Kmetič), zelenjava (Hren), žival, nemško poreklo, osebne lastnosti (Živko), narečno – Lisjak.

Slika 11: Graf 5

6. KDAJ MISLIŠ, DA SO NASTALI PRIIMKI?

Kar 61 dijakov (75 %) meni, da so priimki nastali v srednjem veku, 17 dijakov (21 %) v 19. stoletju in 3 dijaki (4 %) menijo, da so nastali v prazgodovini.

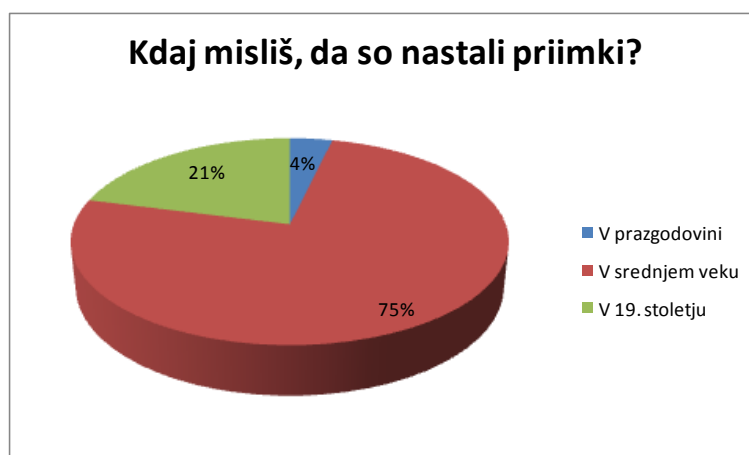
Tabela 13: Nastanek priimkov

	Moški	Ženske	Skupaj
V prazgodovini	1	2	3
V srednjem veku	23	38	61
V 19. stoletju	7	10	17

Dijake smo v nadaljevanju vprašale, zakaj so priimki sploh nastali. Navedli so naslednje odgovore:

Nadzor, združevanje v skupnosti, povečano število prebivalstva, razlikovanje med ljudmi z istim imenom, razpoznavnost, poroke, popisovanje, Marija Terezija z reformami, opisovali človeka, dajatve, sorodstveno povezovanje.

Slika 12: Graf 6

7. ALI SI ŽELIŠ SPREMENITI SVOJ PRIIMEK?

Vsi dijaki so obkrožili odgovor da, kar pomeni, da ne želijo spremeniti svojega priimka.

Glede na rezultate ankete lahko sklepamo, da se dijaki svojega priimka ne sramujejo in so ga sprejeli takšnega, kot je. Kljub temu, pa je danes vse več primerov, ki si želijo spremeniti svoj prvotni priimek iz osebnih razlogov in strahu pred poniževanjem.

Tabela 14: Sprememba priimka

	Moški	Ženske	Skupaj
DA	0	0	0
NE	31	50	81

Slika 10: Graf 7

8. ALI POZNAŠ KOGA, KI IMA TAKŠEN PRIIMEK KOT TI IN SI NISTA V SORODU?

55 dijakov (68 %) pozna nekoga, ki ima takšen priimek kot oni in si z njo niso v sorodu. 26 dijakov (32 %) pa ne pozna osebe, ki bi imela takšnega priimka.

Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da se določen priimek lahko večkrat ponovi v nekem kraju. Zato srečujemo ljudi, ki kljub enakemu priimku niso v nobenem sorodu.

Tabela 15: Enaki priimki

	Moški	Ženske	Skupaj
DA	16	39	55
NE	15	11	26

9. NAVEDI PRIIMEK, KI SE TI ZDI NAJBOLJ ZANIMIV!

Dijaki so navedli predvsem priimke znanih osebnosti (Jolie, Majdič, Ibrahimović ...), kot tudi priimke profesorjev in priimke, ki se jim očitno zdijo zanimivi ali pa smešni (Hlača, Vodopivec, Fak, Tič, Ritonja, Predikaka).

Tabela 16: Najzanimivejši priimki

Zanimivi priimki		
Majdič	Ibrahimović	Žakelj
Deržek	Kocbek	Jurov
Jolie	Tič	Božič

Slika 13: Graf 8

Raich	Pezdevšek	Šuc
Gay	Kaulitz	Zajc
Torra	Dolenc	Pinbahler
Seramati	Knez	Racman
Harting	Swift	Klinc
Alekna	Belovšek	Kobilšek
Kanter	Vodopivec	Smrdel
Fazekas	Novak	Kovač
Kozmus	Fak	Zešnikič
Smiljan	Hlača	Živko
Jakop	Voh	Klobasar
Predikaka	Meja	Sulejmanovič
Lolaribar	Spaca	Klobasa
Norris	Sodin	Kmetič
Regner	Komerički	Ritonja

DISKUSIJA

Z našo raziskovalno nalogo smo se veliko naučile. Odkrivale smo razvoj priimkov, spoznale njihov pomen in izvor. Zanimala so nas mnenja in spoznanja ostalih dijakov, ki so nas prijetno presenetili s precej dobro ozaveščenostjo o tej temi.

Ali so se vse naše hipoteze potrdile?

Glede prve, ki pravi, da **je večina priimkov naše šole slovenskih**, lahko trdimo, da se je potrdila. Izhajamo seveda iz razpoložljivih podatkov, ki smo jih dobile v tajništvu naše šole. Gre za seznam vseh dijakov od 1. do 4. letnika.

Drugo hipotezo, da tudi **nekateri priimki naše šole sodijo v skupino najpogostejših priimkov v Sloveniji**, lahko delno potrdimo. Pritrdimo ji lahko, ker se je dejansko pokazalo, da so nekateri po Sloveniji močno razširjeni priimki tudi na naši šoli pogostejši (Novak, Kovač, Kovačič). Seveda pa moramo pri tem razmišljati z nekoliko zadržanosti, saj so podatki Statističnega urada Slovenije, s katerimi smo v nalogi operirale, iz leta 2008 in obstaja – sicer manj mogoča – verjetnost, da se je v vmesnem času že kaj spremenilo na lestvici najpogostejših priimkov.

Tretja hipoteza pravi, da številčno **prevladujejo tisti priimki, ki izvirajo iz rojstnega imena**. To hipotezo lahko ovržemo, saj je priimkov, ki izvirajo iz osebnih lastnosti človeka, največ.

Vseh priimkov naše šole ni mogoče razvrstiti v šest osnovnih skupin, smo trdile v četrti hipotezi. Hipotezo lahko potrdimo, saj bi za razvrstitev vseh priimkov potrebovale še veliko več znanja in najbrž tudi kakšno podskupino.

Vsi anketirani dijaki poznajo izvor svojega priimka, pravi naša peta hipoteza, ki jo lahko ovržemo. Izhajamo iz rezultatov ankete, pri kateri je kar 80 % dijakov odgovorilo, da ne poznajo izvora svojega priimka. O tej temi se v šolah in doma res premalo govori in uči, zato rezultat ni presenetljiv.

Večina anketiranih dijakov ne bi spremenila svojega priimka, je bila naša zadnja, šesta hipoteza. Rezultati naše ankete so to hipotezo potrdili, saj so vsi anketirani dijaki odgovorili, da bi ostali pri svojem prvotnem priimku. Rezultat nas ni presenetil, saj se verjetno le malo dijakov sramuje svojega priimka, ki jim je bil dan ob rojstvu, pa naj gre še za tako smešnega ali zbadljivega. Moramo se zavedati, da se za vsem tem skriva tudi nekaj našega samospoštovanja.

4. ZANIMIVOSTI

Na spletu smo zasledile zanimive podatke o številu posameznih priimkov v Sloveniji. Zato smo se odločile, da predstavimo tudi te. Po analizi priimkov smo ugotovile, da bi tudi priimke naše šole lahko zasledili v razpredelnici najpogostejših priimkov v Sloveniji.

V naši šoli tako imamo priimek Pušnik (6-krat), Kranjc (6-krat), Hrastnik (7-krat), Zupanc (7-krat), Kolar (6-krat), Kovačič (7-krat), Kovač (5-krat), Novak (9-krat). To so najpogostejši priimki naše šole. S pomočjo tega seznama smo potrdile tudi drugo hipotezo. Razvidno je, da priimki, ki so tudi sicer pogosti v Sloveniji, tudi v naši šoli niso redki in po številu prednjačijo pred ostalimi.

4.1. Najpogostejši priimki v Sloveniji

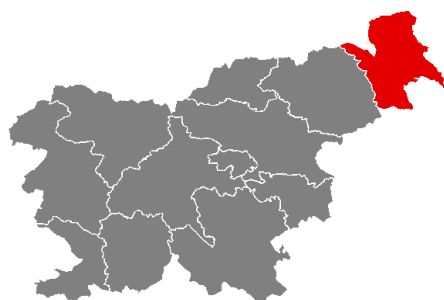
	Priimek	Število
1.	Novak	11.314
2.	Horvat	9.998
3.	Krajnc	5.681
4.	Kovačič	5.639
5.	Zupančič	5.088
6.	Kovač	4.795
7.	Potočnik	4.750
8.	Mlakar	3.999
9.	Vidmar	3.938
10.	Kos	3.901
11.	Golob	3.873
12.	Turk	3.536
13.	Božič	3.516
14.	Kralj	3.418
15.	Zupan	3.330

4.2. Najpogostejši priimki po regijah

4.2.1. Pomurska regija

Tabela 17: Pomurska regija

	Priimek	Število
1.	Horvat	4444
2.	Novak	1033
3.	Zver	810
4.	Kovač	804
5.	Hozjan	744

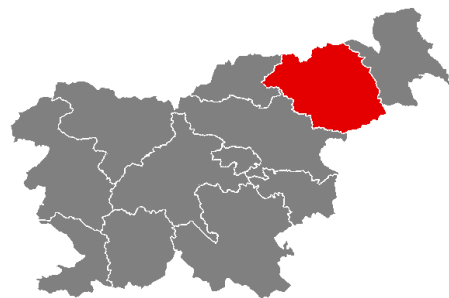

Slika 14: Pomurska

4.2.2. Podravska

Tabela 18: Podravska regija

	Priimek	Število
1.	Krajnc	2858
2.	Horvat	2718
3.	Novak	1744
4.	Petek	1264
5.	Bezjak	1165

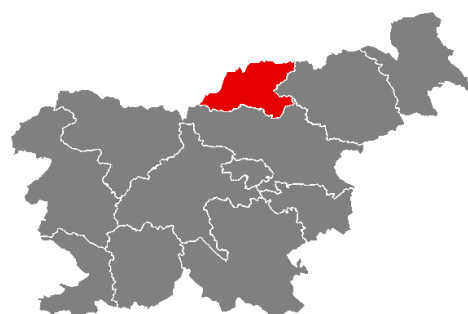

4.2.3. Koroška

Tabela 19: Koroška regija

	Priimek	Število
1.	Kotnik	866
2.	Krajnc	466
3.	Pušnik	408
4.	Potočnik	393
5.	Golob	339

Slika 15: Podravska

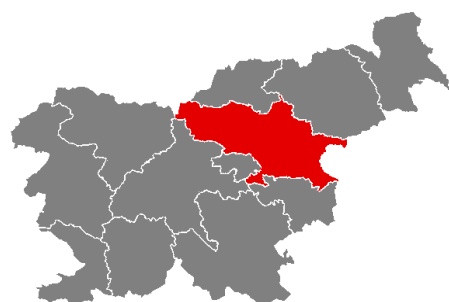

4.2.4. Savinjska

Tabela 20: Savinjska regija

	Priimek	Število
1.	Novak	1374
2.	Krajnc	1257
3.	Kolar	1044
4.	Zupanc	966
5.	Potočnik	928

Slika 16: Koroška

4.2.5. Zasavska

Tabela 21: Zasavska regija

	Priimek	Število
1.	Drnovšek	473
2.	Kovač	275
3.	Zupan	245
4.	Hribar	217
5.	Ocepek	214

Slika 17: Savinjska

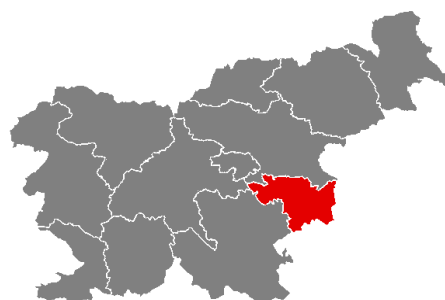

4.2.6. Spodnjeposavska

Tabela 22: Spodnjeposavska regija

	Priimek	Število
1.	Božič	411
2.	Kovačič	403
3.	Zorko	385
4.	Novak	384
5.	Pirc	383

Slika 18: Zasavska

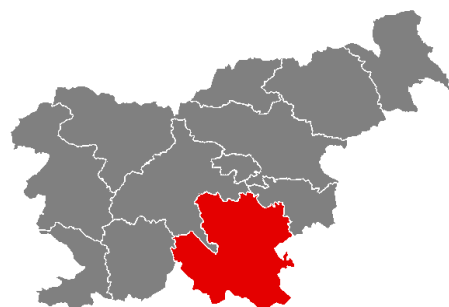

Slika 19: Spodnjeposavska

4.2.7. Jugovzhodna Slovenija

Tabela 23: Jugovzhodna Slovenija

	Priimek	Število
1.	Zupančič	1245
2.	Novak	1221
3.	Turk	1145
4.	Hočevar	817
5.	Kovačič	717

Slika 20: Jugovzhodna

4.2.8. Osrednjeslovenska

Tabela 24: Osrednjeslovenska regija

	Priimek	Število
1.	Novak	3433
2.	Zupančič	2348
3.	Hribar	1840
4.	Kastelic	1650
5.	Hočevar	1345

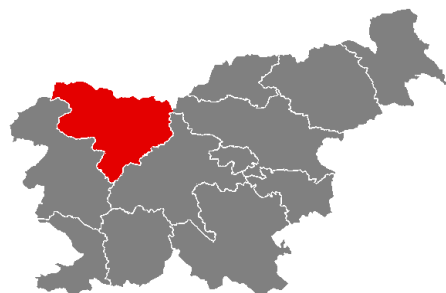

Slika 21: Osrednjeslovenska

4.2.9. Gorenjska

Tabela 25: Gorenjska regija

	Priimek	Število
1.	Zupan	1399
2.	Potočnik	1095
3.	Rozman	1014
4.	Oblak	995
5.	Novak	955

Slika 22: Gorenjska

4.2.10. Notranjsko-Kraška

Tabela 26: Notranjsko-Kraška regija

	Priimek	Število
1.	Žnidaršič	402
2.	Tomšič	339
3.	Valenčič	269
4.	Mlakar	257
5.	Frank	256

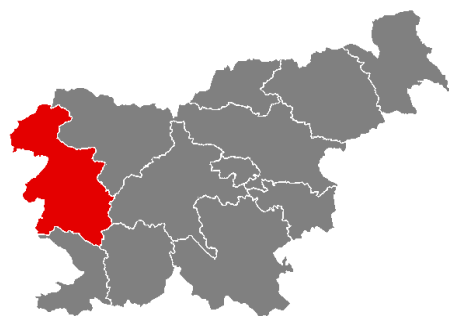

Slika 23: Notranjsko Kraška

4.2.11. Goriška

Tabela 27: Goriška regija

	Priimek	Število
1.	Leban	1008
2.	Bizjak	931
3.	Furlan	731
4.	Vidmar	729
5.	Suligoj	655

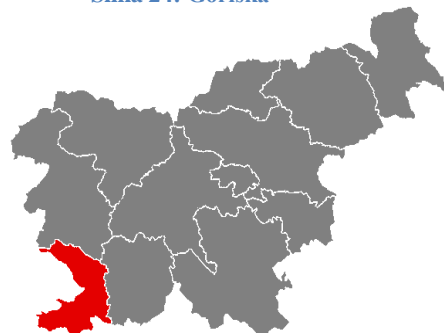

Slika 24: Goriška

4.2.12. Obalno – Kraška

Tabela 28: Obalno-Kraška regija

	Priimek	Število
1.	Kocjančič	812
2.	Hrvatini	489
3.	Jerman	485
4.	Božič	447
5.	Babič	432

Slika 25: Obalno Kraška

4.3. Psevdonimi

Uporabljali so jih predvsem ljudje, ki so na neki način zaznamovali obdobje, v katerem so živeli, npr. pisatelji, pesniki, slikarji, glasbeniki ... S tem so zakrili svojo pravo identiteto in se izognili kritikam svojih del, npr. zaradi sporne vsebine (erotika, kritiziranje vladanja ali političnega sistema v državi ...). Tvorili so jih večinoma z mešanjem in premetavanjem črk svojega prvotnega imena in tako dobili novo ime – psevdonim.

Osebno ime je lahko skrivno (psevdonim) in se uporablja ali samostojno ali za pravim imenom: Prežihov Voranc, Franc Rozman - Stane, Lovro Kuhar - Prežihov Voranc. Včasih so namesto priimka uporabljali pridevke: Herman Celjski, Aleksander Makedonski (Aleksander Veliki), Henrik Osmi, Friderik S praznim žepom.

Psevdonimi se seveda še vedno pojavljajo, in to zlasti med mladimi, v mladostniškem slengu, kjer jih je zelo veliko. Tudi danes je eden izmed glavnih kriterijev za izbiranje vzdevka kakšna osebna lastnost (Seljo, Gombi, Rambo), ali pa gre kar – običajno ljubkovalno – izpeljanko iz priimka posameznika (Krštinc – Kršti).

4.4. Dvojni priimki

Verjetno vse zanima, kako je sploh prišlo do primerov poimenovanja z dvojnimi priimkom, saj tega prvotno v slovenskih razmerah ni bilo. Pri nas, je potomec običajno prevzel priimek po očetu, le pri nezakonskih otrocih je bilo drugače. Nesversta/žena je ponavadi prevzela priimek po ženinu/možu. Danes pa je seveda vse drugače. Žena pogosto ob moževem priimku ohrani še svojega/dekliškega, tudi moški se zaradi večje demokratičnosti v zakonu vse pogosteje odločajo, da k svojemu priimku dodajo še ženinega. To se potem seveda prenaša tudi na potomce. V naši šoli med dijaki sicer ni kaj dosti takih primerov; odkrile smo le dva. Zagotovo pa jih bo v prihodnosti precej več glede na trend, kakršnemu smo priča v zadnjih letih.

Med 81.235 priimki Sloveniji se jih polovica pojavi samo enkrat in od teh je večina dvojnih. Več kot 90 odstotkov dvojnih priimkov je unikatnih, torej jih ima le po en državljan Slovenije. Dvojne priimke imata sicer samo slaba dva odstotka državljanov Slovenije in so značilni predvsem za poročene ženske. Kar petkrat več žensk kot moških ima namreč dvojni priimek, večinoma so stare med 29 in 39 let. Dvojne priimke pa v zadnjem času dobiva tudi vse več novorojenčkov (leta 2003 4,2 odstotka), in sicer ne glede na spol. Naraščanje tega deleža sovпада z višanjem deleža otrok, rojenih izven zakonske zveze, ki je v letu 2003 že presegel 42 odstotkov.

4.5. Razlaga nekaterih zanimivih priimkov

Glede na naše znanje je seveda zelo težko na tem mestu delati kakšne večje etimološke analize. Nekaj zanimivih primerov pa smo vendarle izbrskale in jih bomo na kratko predstavile.

Bračič – Priimek izhaja iz imena, ki je na Slovenskem dokaj redek, Bricij. Prvotno je bil ta priimek omejen zgolj na Goriška Brda, kasneje pa se je s selitvami razširil skoraj po vsej Sloveniji.

Cajner – Ob poklicnih imenih, ki so nastala iz slovenskega besednega zaklada, srečamo še druga, izražena z nemškimi ali romanskimi izposojenkami. Takšen je tudi priimek Cajner, ki ga razlagamo iz nemškega izraza Zaine 'majhen ročni koš', torej gre za izdelovalca majhnih košev.

Novak – Najpogostejši slovenski priimek je nastal že zelo zgodaj, povezan je s prvo kolonizacijo. Kdor se je kam naselil na novo, so mu rekli novak.

Sajovic – Gre za priimek iz skupine tistih, ki sodijo v okvir poklicev ali dejavnosti, ki so jih ljudje v preteklosti opravljali. 'Sajavec', v gorenjski varianti 'sajovic', je 'sajav človek', torej kovač.

Četina – Sodi med priimke, ki označujejo lastnost človeka, pogosto tudi njegov zunanji videz. Ta priimek je le eden izmed tistih, ki označujejo 'kosmatega človeka'. Pomensko sorodni so recimo tudi Kosmač, Kosmatin, Bradač ...

Lah – Ta v Sloveniji kar pogost priimek sodi med tiste, ki izpričujejo kraj bivanja ali poreklo. V tem primeru gre za predslovanske staroselce na naših tleh – Vlahe. Na ta način smo dobili tudi kar nekaj krajevnih imen, kot recimo Laško, Lahovna, Lahomno ...

5. ZAKLJUČEK

Med raziskovanjem smo spoznale, da se o izvoru našega priimka še do danes verjetno ne bi nikoli vprašale, če ne bi delale te raziskovalne naloge. Raziskovanje in anketiranje dijakov nam je pokazalo, da o tej temi res ne vemo veliko. Vesele smo, da smo bogatejše za novo znanje o vedno zanimivi in aktualni temi. Zato bomo lahko to pridobljeno znanje prenesle na ostale naše vrstnike, predvsem sošolce, ki o tej temi zagotovo vedo še precej manj kot me.

Menimo, da priimek daje svojevrsten pečat naši osebnosti. Marsikdo si verjetno misli, da je vse skupaj le neko poimenovanje človeka in razlikovanje ljudi z istim imenom, vendar pa nosi priimek globoko v sebi zelo močen pomen in na neki način razkriva človeka, pa čeprav se tega ne zaveda.

»Kakšno bi bilo življenje brez priimkov?« smo se vprašale na koncu raziskovalne naloge. Zagotovo pustejše in precej bolj zmedeno, saj bi težko razlikovali ljudi, zlasti tiste z enakim osebnim imenom. V današnjem času je vedno več ljudi, ki si svoj priimek spremenijo iz takšnih ali drugačnih razlogov. Človek, ki želi spremeniti svoj priimek, se nam zdi sebičen in nekako nesamozavesten ter nespoštljiv do samega sebe in svojih prednikov. Vsakdo mora verjeti, da je tudi njegov priimek pomemben člen razvoja slovenskega naroda in jezika.

Bodimo veseli, da živimo v času, ko obstajajo priimki. Naj nam ne bo težko prebrati tudi kakšen članek na to temo. Zagotavljamo vam, da se ne boste dolgočasili in kar je najbolj pomembno, svojega priimka zagotovo ne boste hoteli spremeniti.

VIRI

Spletni viri

- http://www.stat.si/imena_top_priimki.asp?r=True, Prebivalstvo RS, 31.12.2008
- http://www.stat.si/imena_top_priimki.asp
- http://www.stat.si/imena_top_priimki_regije.asp
- http://www.mladina.si/tednik/200420/clanek/slo-intervju--bernard_nezmah/index.print.html-l2
- <http://www.rodoslovje.com/priimki/index.htm>
- http://fonda.amadej.si/Moj_Rodovnik/fonda.htm
- http://www2.arnes.si/~krsrd1/conference/Speeches/Keber_slo.htm

Literatura

- Gorazd Makarovič: Ko še nismo bili Slovenci in Slovenke, Ljubljana: Društvo Slovenska matica, 2008.
- Pavle Merku: 1300 primorskih priimkov, Trst: Mladika, 2004.
- Leon Kernel: Priimki in kraji na Pivki v preteklosti, Od kod si? Kako se pišeš?, Slavina: Kulturno društvo Kernel, 2006.

Viri slik

- http://www.genspot.com/Handlers/Photos.ashx?photo_id=57147&size=L
- http://images.google.si/imgres?imgurl=http://www.jakopin.net/primoz/slike/2002/slike/pj05143b.jpg&imgrefurl=http://www.jakopin.net/primoz/slike/2002/020331.html&usg=__oNCH4HN82St6IIR9BOvmngP8MY0=&h=600&w=800&sz=37&hl=sl&start=1&itbs=1&tbnid=JbJbIQ7lMtlDrM:&tbnh=107&tbnw=143&prev=/images%3Fq%3DHI%25C5%25A0NA%2B%25C5%25A0TEVILKA%26hl%3Dsl%26gbv%3D2%26tbs%3Disch:
- <http://galerija.franci-petric.si/d/836-2/aae.jpg>
- <http://www.abrahall.com/familyhistory/FamilyTreeDownloads/familytreeimage.jpg>
- <http://roti.blog.siol.net/files/2009/07/benetke-300x224.jpg>
- <http://imagesource.art.com/images/-/Adam-Und-Eva-Print-C10295919.jpeg>